

Czwartek, 26 listopada 2009 r.

Światowy szczyt FAO w sprawie bezpieczeństwa żywności - Eliminacja głodu z powierzchni ziemi

P7_TA(2009)0102

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 26 listopada 2009 r. w sprawie szczytu Organizacji Narodów Zjednoczonych ds. Wyżywienia i Rolnictwa (FAO) i w sprawie bezpieczeństwa żywnościowego

(2010/C 285 E/11)

Parlament Europejski,

- uwzględniając art. 33 traktatu WE,
 - uwzględniając swoją rezolucję z dnia 25 października 2007 r. w sprawie podwyżki cen paszy i żywności ⁽¹⁾, a także swoją rezolucję z dnia 22 maja 2008 r. w sprawie podwyżek cen żywności w Unii Europejskiej i w krajach rozwijających się ⁽²⁾,
 - uwzględniając swoją rezolucję z dnia 29 listopada 2007 r. w sprawie komunikatu „Wspieranie rozwoju rolnictwa w Afryce – wniosek w sprawie rozwoju rolnictwa i bezpieczeństwa żywnościowego w Afryce” ⁽³⁾,
 - uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1337/2008 z dnia 16 grudnia 2008 r. ustanawiającego instrument umożliwiający szybkie reagowanie na gwałtowny wzrost cen żywności w krajach rozwijających się ⁽⁴⁾,
 - uwzględniając swoją rezolucję z dnia 13 stycznia 2009 r. na temat wspólnej polityki rolnej i światowego bezpieczeństwa żywnościowego ⁽⁵⁾,
 - uwzględniając raport „Agricultural Outlook 2008–2017” wydany przez Organizację Narodów Zjednoczonych ds. Wyżywienia i Rolnictwa (FAO) oraz Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD),
 - uwzględniając zalecenia zespołu ds. międzynarodowej oceny wpływu nauk i technologii rolniczych na rozwój (IAASTD),
 - uwzględniając wyniki oceny funkcjonowania wspólnej polityki rolnej,
 - uwzględniając deklarację paryską w sprawie skuteczności pomocy,
 - uwzględniając konkluzje i deklarację przyjętą podczas światowego szczytu FAO poświęconego bezpieczeństwu żywnościowemu, który odbył się w Rzymie w dniach 16-18 listopada 2009 r.,
 - uwzględniając art. 110 ust. 4 Regulaminu,
- A. mając na uwadze, że Unia Europejska jest jednym z największych światowych ofiarodawców pomocy rozwojowej i humanitarnej, ale w skali międzynarodowej od lat 80. udział oficjalnej pomocy rozwojowej na rzecz rolnictwa, a w szczególności pomocy niesionej przez Unię Europejską, wciąż maleje (obserwuje się obniżenie odsetka tej pomocy z 17% w 1980 r. do 3,8% w 2006 r.), jak również że w związku z presją dotyczącą zasobów naturalnych do 2050 r. spodziewany jest dwukrotny wzrost światowego popytu na żywność, a światowa produkcja żywności będzie musiała wzrosnąć,

⁽¹⁾ Dz.U. C 263 E z 16.10.2008, s. 621.

⁽²⁾ Teksty przyjęte, P6_TA(2008)0229.

⁽³⁾ Dz.U. C 297E z 20.11.2008, s. 201.

⁽⁴⁾ Dz.U. L 354 z 31.12.2008, s. 62.

⁽⁵⁾ Teksty przyjęte, P6_TA(2009)0006.

Czwartek, 26 listopada 2009 r.

- B. mając na uwadze, że deklaracja końcowa światowego szczytu poświęconego bezpieczeństwu żywnościowemu, który odbył się w 2009 r., nie analizuje w wystarczający sposób powodów niepowodzenia w zwalczaniu głodu ani nie przedstawia konkretnych propozycji w zakresie sposobów zintensyfikowania walki z nim; oraz że według FAO wystarczyłoby inwestować 30 mld EUR rocznie, by zapewnić bezpieczeństwo żywnościowe ludności świata, która w 2050 r. będzie liczyć 9 mld osób,
- C. mając na uwadze, że Unia Europejska jest nadal głównym producentem żywności, a jednocześnie głównym importerem produktów rolnych, zaś stopień zaopatrzenia w przypadku wielu podstawowych produktów rolnych jest znacznie niższy od progu samowystarczalności oraz że wzrost cen pasz dla zwierząt powoduje wzrost kosztów produkcji, pociągając za sobą ryzyko obniżenia produkcji hodowlanej,
- D. mając na uwadze, że gwałtowne wahania cen podstawowych artykułów spożywczych mogą stać się bardziej wyrazistą i stałą cechą światowego rynku oraz że wyższe ceny żywności nie przekładają się automatycznie na wzrost dochodów gospodarstw rolnych, przede wszystkim ze względu na zwiększające się szybko koszty produkcji rolnej i pogłębiający się rozdźwięk między kosztami produkcji a cenami produktów oferowanych konsumentom,
- E. mając na uwadze, że światowe zapasy żywności zmalały do dramatycznie niskiego poziomu, z zapasów wystarczających na rok, które gromadzono po II wojnie światowej, do zapasów wystarczających na 57 dni w 2007 r. i zaledwie na 40 dni w 2008 r.,
- F. mając na uwadze, że nawet w UE zmniejszenie zapasów ma negatywny wpływ na uruchamianie w nagłych sytuacjach program pomocy żywnościowej, dysponujący obecnie mniejszą ilością żywności do przekazania, oraz że powyższy problem, jak również światowy kryzys w zakresie cen żywności pociągają za sobą natychmiastowe poważne skutki i doprowadzą, zgodnie z danymi FAO, do zwiększenia liczby głodujących na świecie do 1 miliarda w 2009 r., co oznacza, że co szósta osoba jest obecnie niedożywiona i chronicznie cierpi głód,
- G. mając na uwadze, że ponad 40 milionów ludzi umiera rocznie z głodu i wskutek ubóstwa, a co sześć sekund z tych samych powodów na świecie umiera dziecko, oraz że sytuacja ta wywołuje zamieszki i rozruchy na całym świecie, prowadząc do dalszej destabilizacji wielu krajów i regionów, jak również że podczas światowego szczytu żywnościowego w 1996 r. przedstawiciele 185 krajów zobowiązali się do zmniejszenia liczby głodujących o połowę do 2015 r. oraz że osoby pracujące w rodzinnych gospodarstwach rolnych, pasterze oraz najemni pracownicy rolni stanowią ponad połowę światowej populacji i jako pierwsi padają ofiarą głodu,
- H. mając na uwadze, że zmiany klimatu poważnie wpływają na rolnictwo, np. przez zmniejszenie plonów spowodowane niedoborem wody, co z kolei lokalnie wpływa na rolnictwo w krajach najbiedniejszych,
- I. mając na uwadze, że rolnictwo dostarcza zatrudnienia i utrzymania ponad 70% siły roboczej w krajach rozwijających się, a w wielu krajach afrykańskich ponad 80% siły roboczej, i że w konsekwencji polityka rozwoju obszarów wiejskich ma zasadnicze znaczenie dla skutecznej walki z ubóstwem i głodem oraz że Bank Światowy szacuje, iż wzrost w sektorze rolniczym jest dwa razy skuteczniejszym narzędziem ograniczenia ubóstwa niż wzrost w innych sektorach,
- J. mając na uwadze, że przy uwzględnieniu zaangażowania państw członkowskich Unia Europejska przekazuje ponad 50% środków przeznaczonych na pomoc rozwojową na całym świecie, a potwierdzeniem tego jest obecny wkład za pośrednictwem instrumentów WE (około 1,8 mld EUR, z czego 1 mld EUR za pośrednictwem nowego instrumentu szybkiego reagowania na gwałtownie rosnące ceny żywności w krajach rozwijających się, zaś pozostała kwota poprzez istniejące instrumenty pomocy na rzecz rozwoju i pomocy humanitarnej),
- K. mając na uwadze wzrost odsetka terenów wylesianych, i wzrost ilości zasobów rolnych wykorzystywanych do produkcji paszy dla zwierząt, mięsa oraz biomasy na biopaliwa, który przyczynił się znacznie do spekulacyjnego obrotu towarami rolniczymi na całym świecie,

Czwartek, 26 listopada 2009 r.

1. podkreśla, że liczba osób dotkniętych głodem i żyjących w ubóstwie przekracza obecnie 1 mld oraz że w sposób niedopuszczalny godzi to w życie jednej szóstej światowej populacji, zauważa, że konsekwencje długotrwałego niedoinwestowania w zakresie bezpieczeństwa żywnościowego, rolnictwa oraz rozwoju obszarów wiejskich uległy ostatnio jeszcze większemu zaostrzeniu między innymi wskutek kryzysu żywnościowego, finansowego i gospodarczego oraz że podejmowane ogólne wysiłki nie doprowadziły do osiągnięcia milenijnych celów rozwoju (MCR), zauważa również, że należy podjąć wspólne działania mające na celu odwrócenie tej tendencji oraz doprowadzenie do stopniowego urzeczywistniania na świecie prawa do odpowiedniego wyżywienia w kontekście krajowego bezpieczeństwa żywnościowego;
2. podkreśla przynależne każdemu prawo dostępu do pożywnych produktów żywnościowych w wystarczającej ilości, wzywa do stworzenia świata wolnego od głodu oraz wskazuje, że prawdziwa walka z głodem wymaga stworzenia kompleksowej polityki poprawiającej funkcjonowanie systemów zrównoważonej uprawy ziemi i produkcji żywności, w celu poprawienia możliwości krajów rozwijających się w zakresie wyżywienia obywateli; wzywa państwa do wdrażania „fakultatywnych wytycznych FAO na rzecz stopniowej realizacji prawa do odpowiedniej żywności w kontekście krajowego bezpieczeństwa żywnościowego” oraz wspiera praktyczne zastosowanie tych wytycznych w oparciu o zasadę udziału, przejrzystości i odpowiedzialności, z zadowoleniem przyjmuje przedsięwzięcia, których podstawy zarysowano podczas szczytu w Rzymie, wyrażając jednocześnie rozczarowanie z powodu braku konkretnych zobowiązań finansowych oraz nieznacznego zainteresowania szczytem ze strony przedstawicieli państw grupy G8, w tym kontekście wzywa wszystkie państwa członkowskie do podwojenia ich zobowiązań na rzecz osiągnięcia milenijnego celu rozwoju nr 1 (ograniczenie głodu o połowę do 2015 r.) oraz popiera światowy cel zwalczania głodu i niedożywienia do 2025 r. lub w jak najkrótszym terminie;
3. podkreśla znaczenie wspólnej polityki rolnej (WPR) jako sposobu zabezpieczenia produkcji żywności w Unii Europejskiej; jest zdania, że od jej ustanowienia w 1962 r. WPR zapewnia obywatelom europejskim podaż bezpiecznej żywności, a także chroni i wspiera środowisko wiejskie oraz ustanawia najwyższe na świecie, unijne normy w zakresie produkcji żywności; podkreśla, że w przyszłości rolnictwo wspólnotowe powinno nadal spełniać tę rolę;
4. podkreśla, że od 2007r. ceny artykułów rolnych ulegały znacznym wahaniom oraz że od połowy 2007 r. do połowy 2008 r. ceny podwyższyły się gwałtownie, co spowodowało znaczący wzrost cen końcowych; zauważa, że po tym gwałtownym wzroście cen podstawowych produktów szybko nastąpił gwałtowny spadek cen towarów do poziomu zagrażającego równowadze; po raz kolejny wyraża zaniepokojenie możliwością kolejnego wzrostu cen żywności wraz z powrotem gospodarki światowej do dawnego stanu, ponieważ utrzymuje się wiele problemów strukturalnych, w tym brak inwestycji i wysoki popyt w pewnych regionach;
5. z zaniepokojeniem odnotowuje rosnące ceny środków produkcji rolnej (na przykład wzrost cen nawozów i materiału siewnego), które przełożyły się na wzrost kosztów, za co nie wszyscy rolnicy (zwłaszcza w sektorze hodowlanym) otrzymali równą rekompensatę i co w zasadzie uniemożliwiło potencjalny wzrost dochodów rolników wynikający z wyższych cen podstawowych produktów rolnych i żywności, likwidując tym samym bodźce do zwiększania zrównoważonej produkcji rolnej; wyraża zaniepokojenie możliwością potencjalnego ograniczenia stosowania środków produkcji rolnej w związku z dramatycznym wzrostem ich cen, a tym samym zmniejszenia produkcji, co jedynie zaostrzy kryzys żywnościowy w Europie i na świecie;
6. wskazuje, że niestabilność cen w ostatnich latach – zarówno wzrosty, jak i spadki – doprowadziła do tego, że bezpieczeństwo żywnościowe stało się wyjątkowo trudne do osiągnięcia; podkreśla, że jeżeli rolnicy nie otrzymają uczciwej ceny za produkty rolne, przestaną je produkować; wskazuje po raz kolejny, że gospodarstwa rolne w UE wytwarzają od 17% do 30% światowej produkcji pszenicy, mleka i wołowiny; podkreśla, że w nadchodzących latach utrzymanie stabilnych gospodarstw w UE będzie miało zasadnicze znaczenie dla dostaw żywności w UE oraz na świecie;
7. zwraca uwagę na wpływ długofalowych czynników strukturalnych na niedawny wzrost cen podstawowych artykułów rolnych, w tym na wpływ stale rosnącego światowego popytu oraz ciągłego spadku inwestycji w produkcję rolną, zwraca uwagę, że spośród wspomnianych czynników wzrost cen energii, a zwłaszcza cen paliw, wywarł znaczący wpływ na światową produkcję rolną (poprzez zwiększenie kosztów produkcji rolnej i dystrybucji żywności) oraz na częstotliwość występowania kryzysów żywnościowych w krajach uboższych (ze względu na wyższe koszty transportu żywności wewnątrz tych państw);

Czwartek, 26 listopada 2009 r.

8. zwraca uwagę na fakt, że aby wyżywić światową populację, która w 2050 r. najprawdopodobniej przekroczy 9 mld, produkcja rolna musi zostać zwiększona o 70% od chwili obecnej do tego roku; wskazuje, że ponad 860 mln ludzi na świecie cierpi z powodu chronicznego głodu; zwraca uwagę, że zgodnie z prognozami Banku Światowego wzrost cen żywności oraz bieżący kryzys paliwowy i żywnościowy doprowadzi kolejne 130-155 mln ludzi do jeszcze większego ubóstwa w porównaniu z rokiem 2008;

9. wyraża przekonanie, że WPR powinna nadal stanowić podstawy polityki UE w zakresie bezpieczeństwa żywnościowego oraz że należy ją dalej dopasowywać w sposób umożliwiający rozwiązanie problemów bezpieczeństwa żywnościowego na poziomie europejskim i światowym; w świetle szczególnej zmienności cen towarów, a co za tym idzie dochodów rolników, ostrzega przed likwidacją środków wsparcia rynkowego oraz przed cięciami w dopłatach dla rolników;

10. podkreśla znaczenie międzynarodowej współpracy i solidarności oraz potrzebę powstrzymania się od podejmowania środków jednostronnych niezgodnych z prawem międzynarodowym i Kartą Narodów Zjednoczonych, zagrażających bezpieczeństwu żywnościowemu; wzywa do zawierania wyważonych umów handlowych, ponieważ są one zasadniczym elementem światowego bezpieczeństwa żywnościowego;

11. wzywa Komisję i państwa członkowskie do uwzględnienia podczas nadchodzących negocjacji w Kopenhadze równoważnych mechanizmów finansowych oraz koncepcji podziału obciążeń związanych z przystosowywaniem się do zmian klimatu oraz do zwrócenia szczególnej uwagi na wykorzystanie wsparcia dla rolnictwa przyjaznego dla środowiska jako spójnego narzędzia zwalczania głodu, jak również do podjęcia skoordynowanych działań prowadzących do zahamowania wszelkiego dalszego zubożenia gleb i utraty różnorodności biologicznej – dwóch istotnych elementów systemu produkcji żywności – i do zwiększenia ogólnej wydajności światowych łańcuchów żywieniowych, i ograniczenia ilości produkowanych w ich ramach odpadów, jak i poprawy dostępu do lokalnych rynków;

12. uznaje pogląd FAO, zgodnie z którym kraje będące importerami żywności netto zostały najciężej dotknięte przez rosnące ceny żywności, a wiele z tych krajów to najsłabiej rozwinięte kraje świata; jeszcze raz wskazuje, że ubóstwo i uzależnienie od przywozu żywności to główne przyczyny braku bezpieczeństwa żywnościowego; jest świadomy faktu, że tylko niewielki odsetek światowej produkcji żywności, pochodzący coraz częściej z niewielkiej liczby krajów eksportujących, jest sprzedawany na rynkach międzynarodowych;

13. wyraża zaniepokojenie z powodu obecnego światowego kryzysu finansowego, który może doprowadzić do ograniczenia funduszy przeznaczanych na rolnictwo; wzywa Komisję do przeanalizowania skutków kryzysu finansowego dla rolnictwa oraz do rozważenia propozycji zapewnienia stabilności tego sektora, także w zakresie dostępu do pożyczek i gwarancji kredytowych; zwraca uwagę, że obecny kryzys żywnościowy jest ściśle powiązany z kryzysem finansowym, w kontekście którego zastrzyki kapitału, dokonywane przez banki centralne w celu zapobieżenia bankructwom, mogły spowodować nasilenie inwestycji spekulacyjnych w produkty spożywcze; wzywa Międzynarodowy Fundusz Walutowy i Forum Stabilności Finansowej do analizy owego „efektu ubocznego” i do uwzględnienia go w proponowanych rozwiązaniach globalnych;

14. wyraża przekonanie, że WPR stanowi ważny element polityki UE w dziedzinie bezpieczeństwa żywnościowego tak obecnie, jak i po 2013 r., oraz że powinna ona odgrywać znaczącą rolę w tworzeniu strategii politycznych poświęconych w szczególności polityce zewnętrznego bezpieczeństwa żywnościowego; jest zdania, że dobrze funkcjonujące ekosystemy, żyzne gleby, stabilne zasoby wodne i zróżnicowana gospodarka rolna są niezbędne dla długotrwałego bezpieczeństwa żywnościowego; uważa, że poza zabezpieczeniem produkcji żywności w Unii Europejskiej WPR może przyczynić się do sprostania zwiększonemu zapotrzebowaniu na żywność na całym świecie, nie zaburzając funkcjonowania rynku; wzywa do przyjęcia środków mających na celu ustabilizowanie lokalnych i regionalnych systemów uprawy, które opierają się na zrównoważonym rolnictwie i dostarczają strategicznych rezerw żywieniowych;

15. jest zdania, że instrument finansowy szybkiego reagowania na rosnące ceny żywności w krajach rozwijających się to niezbędny pierwszy krok w kierunku zaspokojenia najpilniejszych potrzeb ludności najbardziej dotkniętej kryzysem żywnościowym; jest zdania, że Komisja powinna kontrolować sposób wydatkowania środków, zapewniając, że będą one zawsze trafiały tam, gdzie są najbardziej potrzebne oraz regularnie składać Parlamentowi sprawozdania w tej sprawie;

Czwartek, 26 listopada 2009 r.

16. wzywa Komisję do wzmocnienia obecnych programów służących zapewnieniu bezpieczeństwa żywnościowego w Europie i na całym świecie; wzywa do finansowania programu tematycznego na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego (na lata 2007–2010), na który jak dotąd przeznaczono 925 mln EUR na cały okres programowania; wzywa Komisję do przeprowadzenia pełnej oceny wpływu polityki i programów UE w dziedzinie rolnictwa, rozwoju i handlu, w celu osiągnięcia spójnego i zrównoważonego podejścia politycznego do bezpieczeństwa żywnościowego na świecie;

17. potwierdza, że za bezpieczeństwo żywnościowe odpowiadają poszczególne kraje oraz że koncepcje dotyczące wszelkich planów w zakresie wyzwań związanych z bezpieczeństwem żywnościowym, opartych na konsultacjach z zainteresowanymi stronami, powinny powstawać na poziomie tych krajów, one zaś winny odpowiadać za ich koordynację i realizację; podkreśla, że bezpieczeństwo żywności jest istotnym priorytetem oraz że jego znaczenie powinno znaleźć odzwierciedlenie w programach i budżetach poszczególnych państw; podkreśla, że kluczowe znaczenie dobrego zarządzania oraz zwalczania korupcji na poziomie krajowym; wyraża przekonanie, że walka z głodem winna opierać się na uznaniu prawa do niezależności żywnościowej, zdefiniowanego jako zdolność kraju czy regionu do demokratycznego wdrażania własnej polityki rolnej i żywnościowej oraz realizowania własnych priorytetów i strategii;

18. wyraża przekonanie, że wciąż kontynuowane badania w zakresie systemów zrównoważonej produkcji rolnej są bardzo istotne, podkreśla znaczenie finansowanych ze środków publicznych programów badawczych, technologicznej platformy UE na rzecz badań ekologicznej produkcji oraz Siódmego programu ramowego na rzecz badań i rozwoju technologii; wzywa do odpowiedniego wdrażania programów na rzecz transferu technologii do krajów rozwijających się; wzywa państwa członkowskie FAO do kierowania się zaleceniami zawartymi w IAASTD, by przekształcić konwencjonalny transfer technologii w proces oddolny, uwzględniający udział rolników i zorientowany na ich potrzeby;

19. jest zdania, że jedną z poważniejszych przeszkód w zwiększeniu produkcji rolnej w krajach rozwijających się jest brak dostępu właścicieli małych gospodarstw do pożyczek i mikrokredytów na inwestycje w materiał siewny, nawozy i mechanizmy nawadniające; podkreśla ponadto kwestię gwarancji kredytowych, które w większości przypadków są dla nich niedostępne; wzywa Europejski Bank Inwestycyjny do przeanalizowania sposobów zapewnienia lokalnym producentom żywności w krajach rozwijających się programów obejmujących gwarancje kredytowe, aby zwiększyć dostęp do kredytów i mikrokredytów;

20. podejmuje decyzję o stworzeniu stałej grupy roboczej wysokiego szczebla ds. zaangażowania UE w osiągnięcie bezpieczeństwa żywnościowego na świecie, w celu stworzenia wspólnego podejścia do głównych wyzwań, które określiła Komisja w odniesieniu do zrównoważonego rolnictwa, rybołówstwa oraz rozwoju obszarów wiejskich;

21. zauważa, że światowy kryzys żywnościowy jest jednym z największych zagrożeń dla pokoju i bezpieczeństwa na świecie, w tym kontekście przyjmuje z zadowoleniem niedawne wysiłki Komisji mające na celu zbadanie sposobów rozwiązania kwestii światowego bezpieczeństwa żywnościowego; wzywa państwa członkowskie do wspierania takich inicjatyw na poziomie krajowym i lokalnym;

22. podkreśla, że nabywanie ziem uprawnych przez inwestorów zagranicznych, szczególnie w Afryce nie musi mieć negatywnego wpływu na lokalne bezpieczeństwo żywnościowe lub prowadzić do nieodpowiedniego wykorzystania gruntów, wskazuje, że w wielu przypadkach zjawisko to może mieć pozytywny wpływ dzięki produktywnemu wykorzystaniu gruntów; wzywa FAO i państwa członkowskie do podejmowania do wypracowania wspólnych zasad oraz stworzenia wniosków legislacyjnych, w których będzie uznawane prawo lokalnej ludności w każdym kraju do sprawowania kontroli nad ziemią uprawną oraz innymi zasobami naturalnymi niezbędnymi dla zagwarantowania bezpieczeństwa żywnościowego;

23. zobowiązuje przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie i Komisji.
